Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33632

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i (ZBQÖ), Nevin Dölek taraf?ndan 2002 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? bir psikolojik ölçüm arac?d?r. Bu ölçek, özellikle okul ça??ndaki ö?rencilerin zorbal?k davran??lar?na kar?? gösterdikleri çe?itli ba?a ç?kma stratejilerini ve e?ilimlerini sistematik olarak de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, zorbal?k durumlar?nda ö?rencilerin sergiledi?i bili?sel ve davran??sal tepkileri, bildirim e?ilimlerini ve duruma kar?? tak?nd?klar? genel tutumlar? ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

Ölçek, toplamda 27 maddeden ve alt? farkl? alt boyuttan olu?maktad?r. Yap?lan psikometrik çal??malar, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik ko?ullar?n? büyük ölçüde sa?lad???n? göstermekle birlikte, baz? alt boyutlar?n bireylerin süreklilik arz eden zorbal?k e?ilimlerini ortaya koyma konusunda s?n?rl?l?klar? oldu?unu belirtmektedir. Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i, önleyici program modellerinin geli?tirilmesinde ve ö?rencilerin zorbal?kla mücadele yeteneklerinin belirlenmesinde önemli bir araç olarak kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i, **Nevin Dölek**, **Okul Zorbal???**, **Psikometrik Ölçek Geli?tirme**, **Ba?a Ç?kma Stratejileri**, **Çocuk ve Ergen Psikolojisi**, **Varimax Rotasyonu**.

Yazarlar

Nevin Dölek

Amaç

Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i'nin temel amac?, ö?rencilerin okullarda kar??la?t?klar? zorbaca davran??lara kar?? geli?tirdikleri veya uygulad?klar? ba?a ç?kma yöntemlerini, tutumlar?n? ve e?ilimlerini bilimsel olarak tespit etmektir. Bu ölçek, ö?rencilerin zorbal?kla mücadeledeki yeterliliklerini, yard?m arama e?ilimlerini ve zorbal?k durumlar?na kar?? tepkisiz kalma düzeylerini ölçmeye odaklanm??t?r.

Ölçek, ayn? zamanda, zorbal??? önlemeye yönelik müdahale programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede ba?lang?ç ve sonuç ölçüm arac? olarak kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Elde edilen veriler, e?itim bilimleri alan?nda zorbal?kla mücadele stratejilerinin geli?tirilmesine ve okul psikolojik dan??manl??? hizmetlerinin iyile?tirilmesine katk?da bulunmay? hedeflemektedir.

Yap?

Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i, zorbal?kla ba?a ç?kma davran??? yap?s?n? ölçmek üzere

ARABPSYCHOLOGY.COM

geli?tirilmi?tir. Ölçek, ö?rencilerin zorbal??a kar?? pasif, aktif, sosyal destek arayan veya kurumsal bildirim odakl? tepkilerini kapsayan çok boyutlu bir yap?ya sahiptir. Ölçe?in psikometrik incelemeler sonucunda 6 alt boyuttan olu?tu?u belirtilmi?tir. Bu alt boyutlar, ö?rencilerin zorbal?k durumunda sergiledikleri farkl? tepki türlerini temsil etmektedir.

Ölçek maddeleri, ö?rencilerin zorbal?kla ilgili ki?isel inançlar?n?, zorbal??? engelleme bilincini, zorbal??? bildirme bilincini ve durumlara kar?? tepkisiz kalma e?ilimlerini yans?tan ifadelerden olu?maktad?r. Bu yap?n?n analizi, zorbal?k ma?durlar?n?n veya tan?klar?n?n hangi stratejileri daha s?k kulland???n? anlamak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla toplanan veriler üzerinde Faktör Analizi teknikleri uygulanm??t?r. Yap?lan analizler sonucunda, ölçe?in Varimax Rotated Faktör Analizi ile çözümlenmesi neticesinde ölçe?in orijinal yap?s?n?n 8 faktörden olu?tu?u gözlemlenmi?tir.

Bu 8 faktörlü yap?, ölçe?in zorbal?kla ba?a ç?kma mekanizmalar?n?n çok yönlü do?as?n? yans?tt???n? göstermektedir. Faktör analizi sonuçlar?, geli?tirilen maddelerin teorik olarak öngörülen yap?sal boyutlar? ölçme yeterlili?ine sahip oldu?unu kan?tlamak için kullan?lm??t?r.

Güvenirlik

Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i'nin iç tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla belirlenen faktör yap?s?na göre her boyut için madde-toplam korelasyon katsay?s?, madde-kalan korelasyon katsay?s? ve iç tutarl?l?k ölçütü olan Cronbach Alpha katsay?s? hesaplanm??t?r. Bu analizler, alt boyutlar?n kendi içindeki önermelerin birbirleriyle ne derece tutarl? oldu?unu göstermi?tir.

Ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? (test-tekrar güvenilirli?ini) tespit etmek amac?yla, 24 ö?renciye 2 hafta arayla ölçek tekrar uygulanm??t?r. ?ki uygulama aras?ndaki ili?kiler, alt boyutlar düzeyinde Pearson korelasyon katsay?s? ile incelenmi?tir. Bu analize göre, "Zorbal???n Engellenmesi Bilinci", "Zorbal??? Bildirme Bilinci" ve "Tepkisiz Kalma" alt boyutlar?n?n, bireylerin zorbal?k e?ilimlerinde devaml?l?k gösterme durumunu ortaya koymakta güvenilir olmad??? tespit edilmi?tir. Ancak, ölçe?in di?er boyutlarla birlikte toplamda güvenilir oldu?u sonucuna var?lm??t?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek için kullan?lan temel yöntem Varimax Rotated Faktör Analizi olmu?tur. Bu analiz tekni?i, maddelerin hangi faktörlere yüklendi?ini netle?tirmek ve faktörler aras?ndaki ayr?m? maksimize etmek için tercih edilmi?tir.

Analizler sonucunda ba?lang?çta 8 faktörden olu?an bir yap?n?n gözlemlendi?i rapor edilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu bulgu, zorbal?kla ba?a ç?kma davran??lar?n?n tek bir yap? yerine, sekiz farkl? ancak ili?kili boyutta grupland???n? göstermektedir. Ölçe?in nihai formunda 6 alt boyut ve 27 madde kullan?lm??t?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ö?renciler (Okul Ça??)

Age Group: Belirtilmemi? (Genellikle ilkö?retim ve ortaö?retim ö?rencileri)

Population Details: Ölçek, Nevin Dölek'in doktora tezi kapsam?nda Türkiye'deki ö?renciler üzerinde geli?tirilmi?tir.

Test Methodology: 4'lü Likert tipi derecelendirme kullan?lm??t?r (1= hiçbir zaman - 4= her zaman). Ölçek 6 alt boyut ve 27 maddeden olu?maktad?r.

Anahtar Kelimeler

Ba?a Ç?kma Stratejileri, **Zorbal?k**, **Ölçek Geli?tirme**, **Güvenirlik Analizi**, **Cronbach Alpha**, **Varimax Rotasyonu**, **Ö?renci Davran??lar?**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü (Tez Kayna??)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in geli?tirme y?l? 2002'dir. Ölçek, Nevin Dölek'in doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ticari kullan?m ve izinler hakk?nda spesifik bir bilgi verilmemi?tir; ancak akademik çal??malarda kullan?m için referans gösterilmesi gerekmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na eri?im mümkündür. Orijinal PDF buradan indirilebilir: zorbalikla-basetme-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Dölek, N. (2002). *Ö?rencilerde zorbaca davran??lar?n ara?t?r?lmas? ve bir önleyici program modeli* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Tez Kayna?? Linki: tez.yok.gov.tr

Zorbal?kla Ba?etme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

6 alt boyut 27 madde

28. Bana zorbaca davran??lar olursa bunu arkada?lar?ma söyler yard?m isterim

51. Zorbal?klar? durdurmak çocuklar?n de?il büyüklerin i?idir.

50 Zorbaca davran??lar? di?er çocuklar birlik olursa engelleyebiliriz

ARABPSYCHOLOGY.COM